

Por Carlos MÃ©xome

Publicado no [Xornal A Peneira](#)

Os miñoranos Manuel L. Lemos, Eduardo Lemos e Francisco Cano Rivas reuníanse desde os primeiros anos do pasado século a fin de constituir un grupo que aglutinara aos emigrantes miñoranos na Arxentina. Os anceios socioculturais e políticos (tratándose dun pequeno grupo prorrrepublicano, descontento coa monarquía borbónica) destes emigrantes orixinarios da San Pedro da Ramallosa empurronon con forza o nacemento dunha asociación que ía ter entre os seus obxectivos a creación de centros de educación xeral, de escolas prácticas de artes e oficios, de centros de experimentación agrícola, clases nocturnas para adultos, bibliotecas populares, conferencias de divulgación científica, etc...

O 5 de xaneiro de 1905 quedou constituída a sociedade ??Unión Hispano Americana Pro-Valle Miñor???. Aos poucos días sumaronse emigrantes procedentes dos tres concellos miñoranos e a idea non tardou moito en ser acollida con entusiasmo entre os residentes no vecindario Uruguai. Contra o remate do ano, un dos promotores da Sociedade, Manuel A. Salgueiro, propuxo e así se acordou recadar capital para o establecemento dunha escola práctica no Val Miñor. O incremento de socios foi vertiginoso e a Sociedade mantívose da subscrición mensual dos seus asociados, de donativos extraordinarios, de recadacions de festivais, concursos, sorteos, etc., así como da renda do capital acumulado.

En marzo de 1907, solicitábase ao Goberno español a gratuidade do terreo onde se pretende construir o edificio. En 1909 inaugúrouse o centro de ensino primario denominado ??Escuelas Hispano-Americanas?? auspiciado pola Sociedade. O primeiro curso iniciouse, nun local alugado, cunha matrícula de 180 alumnos e dado o seu notable incremento (chegou a acadar os 400 alumnos matriculados) no curso 1914-15 inaugúrouse un edificio propio (na actualidade ??IES Escolas Proval??). Estas escolas foron o máximo exponente da Sociedade e estaban dotadas dos mellores recursos educativos da época como biblioteca, batallones escolares, cantina escolar, clases de mecanografía, roupeiro infantil, obradoiros de imprenta e zapatería, transporte escolar, horto escolar, etcétera, ademais de desenvolver outras actividades didácticas como excursões, clases ao aire libre, concursos de redacción, etc.

A elevada cantidade que a UHA Pro Valle Miñor tiña que achegar, a pesares dos reiterados chamados para recadar fondos, para manter o funcionamento das escolas (no 1932 dun orzamento de 31.804,40 de pesetas a Comisión Directiva tiña que aportar 28.504,40) e a

Centenario

Escrito por

Venres, 01 Xullo 2005 05:21

situaciÃ³n de inestabilidade pola que pasaba a II RepÃºblica fixo que o 30 de agosto de 1934 a ComisiÃ³n Directiva da Sociedade en Buenos Aires enviase unha notificaciÃ³n acordando o seu peche. As escolas tomaron novos rumbos encamiÃ±ados cara a educaciÃ³n secundaria e profesional. Como a Sociedade se sentÃ-a incapaz de afrontar economicamente estas demandas, optou por ceder ao Estado o edificio, instalaciÃ³ns e materiais didÃ¡cticos. Sen estar aÃ±da rematadas as xestiÃ³ns produciuse o comezo da Guerra Civil e as â??Escuelas Hispano Americanasâ?? pecharon as sÃ³as portas de forma definitiva.

Van pois alÃ¡ mÃ¡s de cen anos dende que aquel pequeno fato de emigrantes erguera, con esforzo e xenerosidade, un proxecto asociativo que deu fecundos resultados. Durante mÃ¡s de dÃºas dÃ©cadas os mozos e mozas do Val MiÃ±or foron uns privilexiados en comparanza cos doutros lugares do paÃ±s ao contar cun centro de estudos ben organizado, con recursos e gratuÃ±to. Sirvan pois estas liÃ±as de merecido recoÃ±ecemento.